

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานแผนกศึกษาธิการและกีฬา นครโกสอนพนมวิหาร
แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยได้สรุป อภิปรายผล
และข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานแผนกศึกษาธิการและกีฬา นครโกสอนพนมวิหาร
แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย
ตามความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. การพัฒนาารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานแผนกศึกษาธิการและกีฬา นครโกสอนพนมวิหาร
แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มี 4 องค์ประกอบ ดังนี้
 - 1.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการ ประกอบด้วย 1) การพัฒนา
ตนเองด้านการบริหารงานวิชาการ 2) ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น 3) ด้านการบริหาร
จัดการทางวิชาชีพ 4) ด้านสังคมและชุมชน 5) ด้านสารสนเทศและความคิดสร้างสรรค์
และ 6) ด้านคุณธรรม จริยธรรม
 - 1.2 องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ ประกอบด้วย 1) การกำหนด
วิสัยทัศน์และเป้าหมาย 2) การวัดและประเมินผลนักเรียนและครู 3) มนุษย์สัมพันธ์ที่ดีและ
ทีมงาน 4) การพัฒนาหลักสูตร 5) การพัฒนาบุคลากร 6) การนิเทศการศึกษา
7) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และ 8) การส่งเสริมบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กร

1.3 กระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ประกอบด้วย

1) ขั้นตอนวางแผนการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ 2) ขั้นตอนดำเนินการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ 3) ขั้นตอนตรวจสอบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ และ 4) ขั้นตอนปรับปรุงการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ

1.4 ประสิทธิภาพภาวะผู้นำทางวิชาการ ประกอบด้วย

1) การบรรลุเป้าหมาย 2) ผลการปฏิบัติงานโรงเรียน 3) วิสัยทัศน์สถานศึกษา และ 4) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

2. ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานแผนกศึกษาธิการและกีฬา นครโกสอนพนมวิหาร แขวงสะพานนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า

2.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานแผนกศึกษาธิการและกีฬา นครโกสอนพนมวิหาร แขวงสะพานนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย มีดังนี้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ($\bar{X} = 4.55$) ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น ($\bar{X} = 4.50$) ด้านการบริหารจัดการทางวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.45$) การพัฒนาตนเองด้านการบริหารงานวิชาการ ($\bar{X} = 4.25$) ด้านสารสนเทศและความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.20$) ด้านสังคมและชุมชน ($\bar{X} = 4.00$)

2.2 องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานแผนกศึกษาธิการและกีฬา นครโกสอนพนมวิหาร แขวงสะพานนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีความเหมาะสมโดยรวมและรายด้านมาก ($\bar{X} = 3.75$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.97$) การพัฒนาบุคลากร ($\bar{X} = 3.95$) การวัดและประเมินผลนักเรียนและครู ($\bar{X} = 3.78$) การกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมาย ($\bar{X} = 3.77$) การพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X} = 3.75$) มนุษยสัมพันธ์ที่ดีและทีมงาน ($\bar{X} = 3.74$) การนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 3.69$) การส่งเสริมบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กร ($\bar{X} = 3.40$)

2.3 กระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานแผนกศึกษาธิการและกีฬา นครโกสอนพมวิหาร
แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่
ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ
การปรับปรุงการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ($\bar{X} = 3.87$) ดำเนินการพัฒนาภาวะผู้นำ
ทางวิชาการ ($\bar{X} = 3.82$) วางแผนการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ($\bar{X} = 3.76$)
การตรวจสอบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ($\bar{X} = 3.59$)

2.4 ประสิทธิภาพภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานแผนกศึกษาธิการและกีฬา นครโกสอนพมวิหาร
แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่
ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ
การบรรลุเป้าหมาย ($\bar{X} = 3.76$) ผลการปฏิบัติงานโรงเรียน ($\bar{X} = 3.67$) วิสัยทัศน์
สถานศึกษา ($\bar{X} = 3.92$) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.88$)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานแผนกศึกษาธิการและกีฬา นครโกสอนพมวิหาร
แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัย
ดังนี้

1. การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานแผนกศึกษาธิการและกีฬา นครโกสอนพมวิหาร
แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มี 4 องค์ประกอบ ดังนี้
 - 1.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการ ประกอบด้วย 1) การพัฒนา
ตนเองด้านการบริหารงานวิชาการ 2) ผู้นำด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น 3) ด้านการบริหาร
จัดการทางวิชาชีพ 4) ผู้นำด้านสังคมและชุมชน 5) ด้านสารสนเทศและความคิดสร้างสรรค์
และ 6) ด้านคุณธรรม จริยธรรม ทั้งนี้เนื่องจากการปฏิบัติงานของโรงเรียนที่ทำให้เกิดผล
สำเร็จต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
แผนกศึกษาธิการและกีฬา นครโกสอนพมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาวจะต้องมีปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการ

ในการบรรลุเป้าหมายของโรงเรียน ซึ่งปัจจัยต่างๆ เหล่านี้จะส่งผลให้โรงเรียนประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายซึ่งสอดคล้องกับงานของนักวิจัยและนักวิชาการต่างๆ อาทิ สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา (2547, หน้า 2) ได้จัดทำหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ โดยกำหนดลักษณะที่ส่งผลต่อความเป็นผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพไว้ 6 ประการ คือ 1) การเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม สำหรับผู้บริหารมืออาชีพ การบริหารงานบุคคลตามแนวคิดศาสนา การบริหารจัดการภูมิปัญญาไทย เพื่อการพัฒนาในด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) การเป็นผู้นำด้านการจัดระบบ เช่น พัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ จัดระบบและใช้ระบบสารสนเทศและการสื่อสาร การจัดระบบเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมทั้งระบบ 3) การเป็นผู้นำด้านวิชาการ เช่น การพัฒนาหลักสูตรเพื่อความเป็นเลิศ การพัฒนารูปแบบกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาครูตามแนวปฏิบัติการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การประเมินผลเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 4) การเป็นผู้นำด้านการบริหารจัดการ เช่น การวางแผนกลยุทธ์ การบริหารแบบมีส่วนร่วม ผู้บริหารเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง การบริหารความขัดแย้ง การบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้เทคนิคการบริหารจัดการแนวใหม่ 5) การเป็นผู้นำด้านสังคมและชุมชน เช่น การบริหารจัดการโรงเรียนเพื่อชุมชนและสังคม การบริหารในบริบทที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคมบริหาร 6) การเป็นผู้นำการพัฒนาตนเองเชิงบริหารในเรื่องการพัฒนาตนเองเพื่อเป็นผู้บริหารมืออาชีพ

นอกจากนี้ ชีระ รุญเจริญ (2549, หน้า 28-29) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อลักษณะผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ ดังนี้ 1) มีความถนัดในการเป็นผู้นำและลักษณะนิสัยในการทำงานร่วมกับผู้อื่น 2) มีความรู้ ความเข้าใจในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ 3) มีบุคลิกภาพที่น่าเชื่อถือ 4) มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคมและมีจรรยาบรรณ 5) มีทักษะความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ในศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง 6) บริหารโดยเน้นสภาพปัญหาและความต้องการเป็นที่ตั้ง 7) บริหารงานเชิงรุก 8) พัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ 9) มุ่งผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นที่ตั้ง และ ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (2549, หน้า 11-13) ได้จำแนกถึงคุณลักษณะของผู้บริหารที่จะส่งผลต่อการบริหารจัดการศึกษาอย่างมืออาชีพ 10 ประการ คือ 1) มีความพร้อมทางด้านข้อมูลสารสนเทศ 2) มีความรู้ทางวิชาชีพ 3) มีความรู้เท่าทันในสถานการณ์ 4) มีทักษะในการเข้าสังคม 5) มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ปัญหา แก้ปัญหาและตัดสินใจ

6) การควบคุมอารมณ์ 7) มีพฤติกรรมกล้าเสี่ยง 8) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
 9) มีความรู้สึกไวต่อบุคคลอื่น และ 10) มีความใฝ่รู้และฝึกฝนการเรียนรู้ และสำนักวิชาการ
 และมาตรฐานการศึกษา (2552, หน้า 77) ได้กล่าวถึงสิ่งที่มีผลต่อผู้บริหารสถานศึกษาที่
 สามารถนำพาให้สถานศึกษามีความเจริญก้าวหน้าในทุกๆ ด้านได้นั้นต้องอาศัยคุณสมบัติ
 ที่สำคัญ คือ มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ใช้หลักกรรมทาง
 ศาสนาเข้ามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน และ
 มุ่งแสวงหาความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนางานให้เป็นไปอย่างมี
 ประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดโดยใช้ระบบประกันคุณภาพเพื่อการขับเคลื่อนและ
 พัฒนางาน

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับนักวิชาการต่างประเทศได้กล่าวถึงปัจจัยที่
 ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการ ไว้ดังนี้ Stedman (1997, pp. 215-244) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่
 ส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียนที่เป็นประสิทธิผล คือ 1) การเน้นที่ชาติพันธุ์และเชื้อชาติ
 2) การมีส่วนร่วมของ ผู้ปกครอง 3) การร่วมกันวางแผนดูแลนักเรียนระหว่างครู และ
 ผู้ปกครอง 4) หลักสูตรที่เน้นทางด้านวิชาการ 5) การใช้และพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องมี
 ประสิทธิภาพ 6) การให้การดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด 7) ความรับผิดชอบของนักเรียนที่มี
 ต่อโรงเรียน 8) สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย และ 9) การสอนที่ปราศจากปัญหาทาง
 วิชาการ และ Austin and Reynolds (1998, pp. 167-178) ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัย
 ที่ส่งผลต่อการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล มีดังนี้ 1) การจัดการอาคาร สถานที่
 2) ภาวะผู้นำ 3) ความมีเสถียรภาพของบุคลากร 4) การจัดระบบหลักสูตรและ
 การเรียนการสอน 5) การพัฒนาบุคลากร 6) การจัดการเวลาเรียนที่เกิดประโยชน์สูงสุด
 7) ความเป็นเลิศทางวิชาการที่ได้รับการยอมรับ 8) การมีส่วนร่วมและการสนับสนุน
 จากผู้ปกครอง 9) การวางแผนร่วมกัน 10) ความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
 11) การมีเป้าหมายและความคาดหวังร่วมกันที่ชัดเจน และ 12) มีระเบียบวินัย และ
 Edmonds (1999, p. 37) ได้เสนอปัจจัยที่ส่งผลไปสู่ความสำเร็จของโรงเรียน มี 5 ปัจจัย คือ
 1) ภาวะผู้นำที่แข็งแกร่งของผู้บริหาร 2) ความเป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านทักษะพื้นฐาน
 3) สภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่สะอาดเรียบร้อยและปลอดภัย 4) ความคาดหวังของครูที่
 มีต่อนักเรียนในระดับสูง และ 5) การเฝ้าติดตามประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนอย่าง
 ต่อเนื่อง

1.2 องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ ประกอบด้วย 1) การกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมาย 2) การวัดและประเมินผลนักเรียนและครู 3) มนุษยสัมพันธ์ที่ดีและทีมงาน 4) การพัฒนาหลักสูตร 5) การพัฒนาบุคลากร 6) การนิเทศการศึกษา 7) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และ 8) การส่งเสริมบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กร ทั้งนี้เนื่องจากทักษะ ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมและสนับสนุนต่อบุคลากรทางการศึกษาที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย โดยการนำความรู้ ทักษะต่างๆ มาใช้ในการปฏิบัติภาระหน้าที่เพื่อนำผู้ร่วมงานให้ร่วมมือปฏิบัติงานไปสู่ความมีประสิทธิภาพของของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรพงศ์ สุทธิศักดิ์ (2551, หน้า 5) ได้กล่าวถึง ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา คือ ความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) งานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) งานพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) งานพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 4) งานนิเทศการศึกษา และ 5) งานพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา นอกจากนี้สิริรัตน์ วสุภัทร (2551, หน้า 194) ได้วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจและเชิงยืนยันภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการการศึกษารัฐแมริแลนด์ (Maryland State Board of Education, 2005) โดยได้มีการปรับลดองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการ เป็น 4 องค์ประกอบ และมีการเปลี่ยนชื่อ ดังนี้ 1) การอำนวยความสะดวกในการพัฒนาวิสัยทัศน์ 2) การสร้างความมั่นใจในการจัดการเรียนการสอน และการประเมินผล 3) การสนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพตามมาตรฐานวิชาชีพ และ 4) การเสริมสร้างความเป็นผู้นำและการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน รวมถึงงานวิจัยของเพียร์พังก์ กิจพาณิชย์เจริญ (2552, หน้า 129) ได้ศึกษาสมรรถนะการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร พบว่า การบริหารงานวิชาการของภาวะผู้นำ ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ 2) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 4) ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้และ 5) ด้านการส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุทธัย จันทร์ทรงกลด (2558, หน้า 7) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน มี 3 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การกำหนดภารกิจของโรงเรียน เช่น การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน ด้านการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน 2) การจัดการด้านการเรียนการสอน เช่น ด้านการนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน

ด้านการประสานงานด้านการใช้หลักสูตร ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน และ 3) การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน เช่น ด้านการควบคุมการใช้เวลาในการสอน ด้านการดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียน ด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ และด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นักวิจัยและนักวิชาการต่างประเทศดังของ Ubben & Hughes (1987, pp. 97-99) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ มี 7 ด้าน คือ 1) การทำงานตามเวลา 2) การจัดบรรยากาศที่ดี 3) การมุ่งเน้นด้านวิชาการ 4) การคาดหวังต่อคณะครูและ ผลการปฏิบัติงานของครู 5) การทำงานด้านหลักสูตร 6) การเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ และ 7) การประเมินผลและการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน และ Rutherford (1987) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีคุณภาพ มี 4 ด้าน คือ 1) มีวิสัยทัศน์ ทำงานไปสู่เป้าหมาย เน้นความก้าวหน้าที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) การประสานงานหลักสูตร 3) การเรียนการสอน และ 4) การประเมินผล เปลี่ยนแปลงวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติ ทำงานเป็นทีมให้ความสำคัญกับเป้าหมายของ โรงเรียนอย่างเต็มที่สร้างสภาวะแวดล้อมที่สนับสนุนบรรยากาศการเรียนรู้มีความรู้เกี่ยวกับความเป็นไปในโรงเรียน มีความรู้ดีเกี่ยวกับวิธีการที่ครูและนักเรียนปฏิบัติ ปฏิบัติงานโดยใช้ความรู้ มีความยืดหยุ่นต่อความแตกต่างของรูปแบบและกลยุทธ์ ในการสอนของครูแต่ละคนเข้าแทรกแซงก้าวท้าวเท่าที่จำเป็น และ Weber (1989) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ ออกเป็น 5 ด้าน คือ 1) การกำหนด พันธกิจของโรงเรียน 2) การส่งเสริมบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 3) การสังเกตและให้ ข้อมูลย้อนกลับแก่ครู 4) การจัดการเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอนและ 5) การประเมินผล โปรแกรมการสอน

1.3 กระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ประกอบด้วย

1) ชั้นวางแผนการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ 2) ชั้นดำเนินการพัฒนาภาวะผู้นำทาง วิชาการ 3) ชั้นการตรวจสอบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ และ 4) ชั้นการปรับปรุง การพัฒนาภาวะผู้นำ ทางวิชาการ เป็นกระบวนการบริหารโรงเรียนเพื่อให้เกิดระบบ อย่างต่อเนื่องและสามารถตรวจสอบได้ทุกขั้นตอนจึงจำเป็นต้องมีกระบวนการดำเนินการ เพื่อไปสู่ความสำเร็จได้ด้วยกระบวนการครบวงจร (PDCA) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย

ของนักวิชาการและนักการศึกษา ดังนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, (2543, หน้า 10) ประกอบด้วย 4 ชั้น ได้แก่ 1) การวางแผนพัฒนา 2) การดำเนินการ 3) การตรวจสอบ ติดตามและประเมินผล 4) การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิด สุวีริรัตน์ เอี่ยมสกุล (2552, หน้า 198-199) ที่ได้ศึกษากระบวนการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริหารมีการพัฒนาบุคลากร ตามกระบวนการพัฒนาบุคลากร

- 1) ด้านการหาความจำเป็นในการพัฒนาเพื่อรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล
- 2) ด้านการวางแผนพัฒนาบุคลากร 3) ด้านการนำแผนพัฒนาบุคลากรไปใช้ และ
- 4) ด้านการประเมินผล นอกจากนี้ ผลการศึกษาของ สมพร เสรีวัลลภ (2554, หน้า 201-203) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการศึกษาสภาพปัญหาการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า สภาพการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีการพัฒนาตามขั้นตอนการพัฒนาบุคลากร ได้แก่
 - 1) การกำหนดความจำเป็นในการพัฒนาบุคลากร มีการกำหนดนโยบาย จุดมุ่งหมายและสำรวจความต้องการของบุคลากร 2) การวางแผนพัฒนาบุคลากร 3) การปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนาบุคลากร เช่น มีการประชุมหรือการอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน การฝึกอบรมการสัมมนาทางวิชาการ การปฐมนิเทศ เป็นต้น 4) การประเมินผลการพัฒนาบุคลากร มีการประเมินผลตามแผนงานหรือโครงการที่กำหนดไว้และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิหิตา สุขท้วญาติ (2559) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในทศวรรษหน้า ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พบว่า กระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการประกอบด้วย 4 ชั้น ได้แก่
 - 1) การวางแผนพัฒนา ภาวะผู้นำทางวิชาการ 2) การดำเนินการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ 3) การตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ
 - 4) การปรับปรุงการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง

1.4 ประสิทธิภาพภาวะผู้นำทางวิชาการ ประกอบด้วย

- 1) การบรรลุเป้าหมาย 2) ผลการปฏิบัติงานโรงเรียน 3) วิสัยทัศน์สถานศึกษา และ
- 4) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เนื่องจากภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอนของครูและสามารถนำมาซึ่งความสำเร็จในโรงเรียน โดยเฉพาะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่แสดงออกให้ครูได้รับรู้อย่างชัดเจน นำมาซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ

จารุพันธ์ อธิธาวัชกุล (2553, หน้า 106) ได้กล่าวถึงประสิทธิผลของภาวะผู้นำ ประกอบด้วย 1) การบรรลุเป้าหมาย 2) การใช้ความรู้ความสามารถของผู้นำ 3) บรรยากาศการทำงาน และ 4) ด้านแรงจูงใจของสมาชิก และ จันทรธิมา รัตน์โกสุม (2561, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนา รูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า ประสิทธิภาพภาวะผู้นำของครูในโรงเรียน มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การบรรลุเป้าหมาย 2) ความพึงพอใจในการทำงานของครู และ 3) ผลการปฏิบัติงานขององค์กร

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับนักวิชาการต่างประเทศ ดังนี้ Drucker (1968) และ Bass and Avolio (1990) ได้กล่าวถึงประสิทธิผลของภาวะผู้นำเป็นพฤติกรรมผู้นำ ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นให้บรรลุเป้าหมาย การบริหารองค์กรจะประสบความสำเร็จ ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของผู้นำ นอกจากนี้

Caldwell and Spinks (1990); Sergiovanni and other (1998); Hersey and Blanchard (1998) และ Marcel (1990, p. 1852) สรุปได้ว่าประสิทธิผลของภาวะผู้นำ มีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) การบรรลุเป้าหมาย 2) ภาวะผู้นำบรรยากาศ 3) การติดต่อสื่อสาร ของครูกับผู้บริหารสถานศึกษา 4) การปฏิบัติงานของครู และ Hoy and Miskel (2001, pp. 402-403) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล มี 3 ด้าน ดังนี้ ด้านตัวบุคคล ได้แก่ การรับรู้และการยอมรับ ผู้นำต้องสามารถ ในการทำงานจนเป็นที่ยกย่อง และสามารถประเมินตนเองได้ว่ามีศักยภาพเพียงพอ ด้านผู้ร่วมงาน ได้แก่ ความพึงพอใจ และด้านองค์การ ได้แก่ การบรรลุเป้าหมาย

2. ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานแผนกศึกษาธิการและกีฬา นครโกสอนพมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารที่มีความสามารถควรเข้าไปมีส่วนร่วมเรื่องกระบวนการเรียนการสอน ปรับปรุงการปฏิบัติการหลักๆ ทางด้านการคิดที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ต้องเป็นผู้ประสานและควบคุมงานวิชาการ กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในเรื่องการส่งเสริมพัฒนาทางสติปัญญาของผู้เรียนกับคณะครู แนวคิดเน้นความสำคัญที่ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ติดตามการดูแลความก้าวหน้าของนักเรียนเป็นรายบุคคลและเป็นภาพลักษณ์ของผู้นำทางวิชาการในอนาคต ต้องมีพื้นฐาน ค่านิยม ความเชื่อและประสบการณ์ วิสัยทัศน์ มีการวางแผนกลยุทธ์

สมคิด ทรัพย์น้ำ และ มัณฑนา อินทุสมิตร (2554) ได้สังเคราะห์บทบาทที่สำคัญของผู้บริหารทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้ 1) กำหนดพันธกิจ เป็นการวางเป้าหมายของสถานศึกษาและกระบวนการจัดการศึกษา โดยที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำในการติดต่อสื่อสารกับทั้งบุคลากรและนักเรียน

2) การจัดการหลักสูตร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการประสานงานในการทำงานของครูและการรวบรวมผลการเรียนเพื่อใช้ตัดสินใจในการจัดรายวิชา โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ข้อมูลที่ครูต้องการเพื่อใช้ในการวางแผนการสอนและทั้งยังต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ในเรื่องการวิจัยหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรใหม่ๆ 3) การนิเทศการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีหน้าที่ในการนิเทศตรวจสอบ เพื่อให้ทราบเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน การให้การช่วยเหลือบุคลากรเป็นรายบุคคลและสะท้อนผลวิธีการจัดการเรียนการสอนโดยมีการสังเกตการณ์สอนในชั้นเรียนและประเมินการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนครู 4) การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน เป็นบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้า เพื่อเป็นแนวทางในการช่วยเหลือครูและนักเรียนเพื่อปรับปรุงและช่วยสร้างความเข้าใจแก่ผู้ปกครองถึงที่มาและเหตุผลในความต้องการในการปรับปรุง 5) การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน เป็นหลักการสำคัญเริ่มต้นที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องกระตุ้นให้เกิดอย่างสร้างสรรค์ภายใต้เงื่อนไขของความขัดแย้งภายในที่จะเกิดขึ้นไว้ล่วงหน้า เมื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมของงานวิจัยมีความสอดคล้องกับ นริศ แก้วสินวล (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาารูปแบบการบริหารวิชาการในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ พบว่าการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการดำเนินงานตามรูปแบบอยู่ในระดับมาก และ ทวีศักดิ์ ยศถา (2558, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาารูปแบบภาวะผู้นำการเรียนการสอน ของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 11 พบว่า องค์ประกอบ มีความถูกต้องเหมาะสมเป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทุกองค์ประกอบ และกรรณิกา นาคคำ (2558, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า การประเมินรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รูปแบบมีความเป็นประโยชน์ มีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสมและมีความสอดคล้อง ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานแผนกศึกษาธิการและกีฬา นครโกสอนพนมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยได้ข้อเสนอแนะการวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1.1 จากการศึกษารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาคพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ดังนั้นควรมี การส่งเสริมและพัฒนาต่อยอดให้มีความโดดเด่นมากยิ่งขึ้นไป ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านสังคมและชุมชน ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องจึงควรปรับปรุงแก้ไข รวมถึงส่งเสริมให้ผู้บริหารได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกับชุมชนและสังคมให้มากยิ่งขึ้น

1.2 จากการศึกษารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในแขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การส่งเสริมบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กร ดังนั้น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนผู้บริหารสถานศึกษาในระดับ ประถมศึกษาให้มีการจัดบรรยากาศในการเรียนการสอนที่ดี อันจะส่งผลต่อการเรียนรู้ของ ผู้เรียน และจะทำให้บรรยากาศในการปฏิบัติงานของทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนเต็มไปด้วย บรรยากาศทางวิชาการอันจะนำไปสู่คุณภาพทางวิชาการและจะกลายเป็นวัฒนธรรม องค์กรของสถานศึกษาเหล่านั้นต่อไป

1.3 จากการศึกษารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานแผนกศึกษาธิการและกีฬา นครโกสอนพนมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า ประสิทธิภาพภาวะผู้นำทางวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า วิสัยทัศน์ สถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงที่สุด ซึ่งชี้ให้เห็นว่าหากผู้บริหารได้รับการส่งเสริมให้มี ภาวะผู้นำทางวิชาการแล้ว จะส่งผลให้เกิดการสร้างวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา อันจะไปสู่ ความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรทุกคนในการที่ก้าวไปสู่วิสัยทัศน์ที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาและพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานแผนกศึกษาธิการและกีฬา นครโกสอนพนมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในระดับอื่นๆ เพื่อศึกษาความเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กันขององค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการ

2.2 ควรมีการวิจัยและพัฒนาด้านวิสัยทัศน์สถานศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีประสิทธิผลมากที่สุดที่จะนำความสำเร็จมาสู่สถานศึกษา อันจะส่งผลสำเร็จต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานแผนกศึกษาธิการและกีฬา นครโกสอนพนมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2.3 ควรมีการศึกษากระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการอื่นๆ ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานแผนกศึกษาธิการและกีฬา นครโกสอนพนมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ถึงแม้ว่ากระบวนการ PDCA จะได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในประเทศไทยก็ตาม หากพิจารณาถึงบริบทต่างๆ ของบริหารการศึกษาในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวอาจพบปัจจัยอื่นๆ หรือกระบวนการอื่นที่มีความเหมาะสมมากกว่านี้